

A család - sok rossz forrása

Az új család

Megjelent: Aftonbladet, 2002. augusztus 7.

A „nyugalmas” család veszélyes lehet, különösen a nőkre nézve. Naponta bántalmaznak nőket és gyermekeket a hozzájuk legközelebb álló férfiak. Ezenkívül továbbra is a nők végzik el a nem fizetett háztartási munka legnagyobb részét. Gudryn Schyman emlékeztetni akar minket, miért akarja eltemetni a család fogalmát. Kétségbevonni a családról alkotott nézeteinket, olyan, mint templomban káromkodni, írja Gudrun Schyman az Aftonbladet mai vitarovatában.

Már jó ideje tart a médiavihar a *Halál a családra!* - némiképp provokatív jelszavammal kapcsolatban. Továbbra is erős reakciókkal találkozom, pozitívakkal és negatívakkal egyaránt. Néha szükséges a drasztikus szóhasználat, hogy beindítsuk a vitát, egy olyan témáról, amely élünk ilyen fontos területéről szól.

Két dolgot tartok nagyon fontosnak hangsúlyozni, mielőtt kifejteném kritikámat és nézeteimet a családdal, mint természetes és kizárólagos együttélési formával kapcsolatban. Először is, soha nem állt szándékomban elítélni más emberek személyes életútválasztását. Nem hiba, ha valaki, mint nő, feleségül megy egy férfhoz és gyermekeket szül. Másodsor pedig aláhúzom annak fontosságát, hogy a gyermekeknek nyugodt környezetben kell felnőniük, jól működő felnőttek körében. A gyermekek nyugalma és jogai képezik egész gondolatmenetem alapját.

A vita a *Halál a családra!* - jelszóról megmutatja, hogy mit tartunk alapvetőnek a család normarendszerében. Életünket nagy részben a boldog család képzetére építjük fel. Törjük magunkat a férfi és nő páros élete felé és azt hisszük, hogy a biológiai szülői mivolt az, amelyen a gyermekek nyugalma és a jövő nyugszik. Azt állítom, hogy a svéd társadalom, ugyanúgy, ahogy a többi nyugati társadalom a boldog család illúzióján alapul. A család olyan, mint egy garanciákkal ellátott csomag. Azzal a kiindulóponttal biztosítanak minket értéke felől, hogy milyen jól fogunk élni a csomag tartalmával: két felnőtt, egy nő és egy férfi és a gyerekek. Ez többek között azt is jelenti, hogy az, aki megtöri ezt a tanácsolt családmódellet, az kisebb értékű ember. Jó példa erre, hogy nem magától értetődő az, hogy egy homoszexuális pár összeházasodhasson. Egy másik példa, hogy a válást még ma is szerencsétlenségnek tartják és a bűn vagy hiba képzetét társítják hozzá. Egy harmadik, hogy az egyedülálló szülők, mindenekelőtt a nők nehéz anyagi helyzetben vannak, mert a társadalmi rendszer abból indul ki, hogy ketten kell lennünk. A fizetést pedig nemi megkülönböztetés szerint kapjuk.

A fizetések nemek szerinti megkülönböztetésének egyik oka, hogy továbbra is a férfiakat tartják a családfenntartónak, míg a nőktől azt várják, hogy ők vállalják a nagyobb felelősséget a gyermekekért és az otthonért. (Még sohasem találkoztam olyan férfival, akitől egy állásfelvételi interjú kapcsán megkérdezték volna, hogy tervez-e gyermeket.)

Röviden szólva, mind szociális, mind pénzügy téren egy hagyományos és sztereotip családképből kiindulva értékelnek minket.

A család-csomag azonban ennél többet tartalmaz. A heteroszexuális párkapcsolat és szülői mivoltáról alkotott nézeteken kívül erős normáink vannak, amelyek leírják, milyen módon kell a nőnek/anyának és a férfinak/apának jelen lennie a családban. A boldog család mítoszában nem ugyanazok a feladataink és funkcióink. A munkamegosztás azon alapul, hogy mit tartunk nőiesnek és mit tartunk férfiasnak. Ez pedig a nemek közötti egyenlőtlenségen alapul. A férfiak fölérendeltségén és a nők alárendeltségén.

Amint korábban magam is benne voltam, megtapasztaltam, hogy a gyermekért és az otthonért való felelősség főleg a nőkön van. Mi nők vagyunk azok, akik a fizetetlen (gyermek)gondozási és házimunka abszolút nagyobb részét végezzük, ami a *Női hatalom-vizsgálat* eredménye szerint 87 százalék. A munkamegosztás igazságtalansága még nagyobb lesz, amikor a heteroszexuális pár gyereke megszületik. Szintén igazságtalanság, hogy a nők közül a gyermektelenek többet keresnek, mint a gyermekesek, míg a férfiaknál a gyermekesek keresnek többet, mint a gyermektelenek. (Lásd a TCO - tisztviselői szakszervezet - friss jelentését: A rejtett gyermek effektus.)

Amikor kritizáltam a hagyományos családképet, az is céлом volt, hogy ráirányítsam a figyelmet arra a tényre, hogy az az erőszak, aminek a nők és a gyermekek ki vannak téve, nagyrészt a családon belül történik. Furcsa, hogy a bántalmazások és visszaélések nem kavarunk olyan erős érzelmeket, mint a nyugodt család illúziójáról szóló kritikám. Itt Svédországban, nap mint nap nők és gyermekek vannak kiszolgáltatva az erőszaknak a velük élő férfi részéről. Amikor ez a téma végre napirendre kerül, a róla szóló vita rendre máshova terelődik, és nem arról szól, hogy mit tehetnénk ellene. Emlékeztetni akarok a Kvinnofrid (egy nőszervezet) hirdetési kampányára, amely olyan gyermekekről szólt, akik nem akartak találkozni az őket bántalmazó apjukkal és a *Megvert Hölgyek (Slagen Dam)* széleskörű vizsgálatára, amely azt mutatta, hogy milyen kiterjedt a nők elleni férfierőszak. Az utóbbi vitában a visszaélés definíciójának szenteltek aránytalanul nagy figyelmet és mindkét esetben a vita jelentős része azokról a férjekről és apákról szólt, akik nem bántalmazzák a családjukat és most sértve érzik magukat. Nem pedig arról, hogy mit tehetnénk az ellen a rend ellen, amely az okozója annak, hogy a férfiak, mint csoport (nem minden férfi), sértik és bántalmazzák a nőket, mint csoportot (nem minden nőt). Ez riasztó és szánalmas. Várom a napot, amikor a svéd férfiak többsége feláll, és azt mondja, ez nem mehet így tovább! - és aztán együttműködnek abban, hogy tegyünk valamit, hogy változtassunk a helyzeten.

A polgári oldalról erősíteni akarják a családokat. Anyáról, apáról, gyermekekről, mint természetes egységről beszélnek. Én ehelyett a természetes szerelmet akarom igenelni és támogatni, autonóm és egyenlő emberek között, függetlenül nemtől, szexuális irányultságtól, biológiai apaságtól-anyaságtól valamint a külső nyomástól és elvárásoktól.

A család sokféle. Nem akarok megakadályozni senkit abban, hogy olyan családtípust építsen, amelyet maga kíván. De ki kell szélesítenünk fogalmainkat és nyitottnak kell lennünk arra, hogy egy család máshogyan is kinézhet. Minden más előítélettel teli és túlhaladott. Hadd nőjenek fel a gyermekek nyugodt környezetben és kapcsolatban, anélkül a kényszerítő elvárás nélkül, hogy hogyan kell a "boldog családnak" kinéznie.

Gudrun Schyman
pártvezető

Vänsterpartiet (Baloldali Párt, korábban Svéd Kommunista Párt)

(A cikkhez tartozó fotó egy fiatal családot ábrázol az '50-es évekből. 30 év körüli férfi és nő, két 2-3 éves gyerekkel, egy kisfiúval és egy kislánnyal. Az apa és a gyerekek az étkezőasztalnál ülnek - és az édesanya tölti a csészéjükbe a teát. Mint az egyenlőtlenség beszédes bizonyítéka a sötét múltból! – S.P.)

ford. Sörédi Pál